

Ada Lovelace

(1815 – 1852)

När brittiska Ada var tolv år ville hon kunna flyga. Men hur?
Hon undersökte fåglar och studerade olika material till vingar
– fjädrar, papper, silke.

Ada var dotter till poeten Lord Byron, men föräldrarna separerade
och modern fick vårdnaden om Ada. Hon uppfostrade henne till
matematiker och naturvetare. Men Ada hade också ett stråk av
poesi i sig, och som vuxen skrev hon till sin mor:

***”Om du inte kan ge mig poesi,
kan du då ge mig `poetisk vetenskap´?”***

Ada har kallats världens första dataprogrammerare. Hon var 17 år
när hon lärde känna den brittiske matematikern Charles Babbage,
42. Hon blev fascinerad av hans idéer om en mekanisk dator, ”den
analytiska maskinen”, och började samarbeta med honom.
Maskinen blev aldrig byggd, men Adas anteckningar om den anses
av många som det första dataprogrammet. Hon föreslog att
maskinen skulle kunna användas till mer än matematik, t ex till att
komponera musik och skapa grafiska mönster. Där var hon hundra
år före sin tid. Programspråket Ada är uppkallat efter henne.

Ada var också mamma till tre barn.

Agnes Pareyio

(Född 1956)

Agnes är massaj och växte upp på 60-och 70-talet i Kenya i Östafrika.

När hon var 14 år kom hennes mamma och mormor och hämtade henne för att hennes klitoris och hennes yttre och inre blygdläppar skulle skäras bort. Hon ville inte och fick stöd av sin pappa. Men hon utsattes för hård press och blev till sist omskuren och bortgift.

När hon låg där efter att ha blivit stympad gav hon sig själv ett löfte:

Hon skulle göra allt för att hindra att detta drabbade någon annan flicka.

Sedan den dagen har hon bekämpat den plågsamma ritual som två miljoner afrikanska flickor utsätts för årligen. Hon arbetar för att förändra attityderna till omskärelse och få stopp på barnäktenskap i Kenya.

Idag är hon chef för Tasaru Girls Rescue Center, som öppnades för att ta hand om flickor som rymmer för att slippa könsstympas och giftas bort.

”Det positiva med att få bort könsstympning är att kvinnor kommer att leva ett friskt liv och flickor får en chans att gå i skolan ... Det gynnar vårt samhälle precis som andra samhällen, och kvinnor får makt att fatta egna informerade beslut.”

Amelia Earhart

(1897 - 1937)

Amelia växte upp i Kansas, USA.

Redan som barn ifrågasatte hon gränserna för vad en flicka fick göra.

Hon hade en klippbok, där hon samlade på tidningsklipp om kvinnor som tagit sig fram inom mansdominerade områden.

Det var filmregissörer, jurister, ingenjörer och allt möjligt.

Amelia blev flygare. 1932 gjorde hon det som hon har blivit allra mest känd för: Som första kvinna flög hon ensam över Atlanten.

Amelia var också feminist och kämpade för kvinnors rättigheter. Hon reste på föredragsturnéer, undervisade om flygteknik och peppade unga tjejer att våga göra vad de ville, och hon uppmanade mammorna att stötta sina döttrar i detta.

Hon sa:

”Jag längtar efter den dag, då kvinnor inte kommer att känna några hinder utan kan vara individer som är fria att leva sina liv lika fritt som män gör.”

1937 skulle hon flyga jorden runt som första kvinna och klarade tre fjärdedelar av flygningen. Sedan försvann planet någonstans över havet.

Amelia fick inga egna barn, men hon hade två bonussöner.

Anna Politkovskaja

(1958 - 2006)

Journalisten Anna är från Ryssland. Hon hittades skjuten till döds i hissen i sitt hyreshus en höstkväll i Moskva 2006. Mordet var politiskt. Anna jobbade på Novoja Gazeta, en oberoende tidning som skriver om människorättsbrott.

– Anna var en absolut ärlig människa, har tidningens chefredaktör sagt om henne.

Hon var en av de mest kända kritikerna av kriget i Tjetjenien. Hennes avslöjanden om ryska soldaters övergrepp på vanliga människor väckte stor uppmärksamhet, men hon fick också fiender hos de ryska myndigheterna.

Hon utsattes för hot och trakasserier men vägrade sluta skriva.

Två år före mordet blev hon förgiftad under en flygresa och blev allvarligt sjuk, men överlevde.

Anna var också människorättsaktivist och stred för allas mänskliga rättigheter. Hon blev vid flera tillfällen ombedd att förhandla efter att tjetjenska terrorister hade tagit gisslan, bl a när de tog en hel teater som gisslan i Moskva 2002.

I en intervju om framtiden i Ryssland, har hon sagt:

”Jag vill kunna leva ett mänskligt liv, där alla individer är respekterade, under min livstid.”

Hon belönades med Olof Palmepriset 2004.

Anna var mamma till två barn.

Astrid Lindgren

(1907- 2002)

Astrid blev känd och älskad över hela världen för sina berättelser för barn. Hon var dotter till en småländsk bonde i Vimmerby och hämtade mycket inspiration från egna upplevelser som barn och från berättelser hon hört. Ofta skrev hon om barn som var ensamma eller kämpade med svårigheter.

Hennes budskap var detsamma hela livet: Barn ska mötas av respekt och kärlek. Vuxna har skyldighet att tillgodose barnens behov, inte bara av tak över huvudet och mat, utan av engagemang, trygghet och utveckling. Hon sa:

”Ge barnen kärlek, mera kärlek och ännu mera kärlek, så kommer folkvettet av sig själv.”

Hennes figurer har stor betydelse som förebild för flickor när det gäller mod att trotsa regler som begränsar och att våga välja sin egen väg. Pippi Långstrump och Madicken är två exempel.

Ett av hennes mest kända citat är från Bröderna Lejonhjärta, där Jonatan säger till Skorpan: ”Ibland måste man göra saker man inte vågar, annars är man ingen människa utan bara en liten lort.”

Hon engagerade sig också i samhällsdebatten och skrev artiklar om flyktingbarn och djurplågeri.

När Astrid begravdes kantades vägen av 100 000 människor.

Astrid var mamma till två barn, en son och en dotter.

Beyoncé

(Född 1981)

Beyoncé Knowles är en amerikansk världsstjärna med uttalade feministiska åsikter. Hon började med att sjunga i talangtävlingar och slog igenom med gruppen Destinys Child.

Pappa var hennes manager, men så småningom tog hon själv över ansvaret för sin karriär. Hon är affärskvinna och har idag också ett eget klädmärke.

Hon har skrivit och sjungit låtar som "Run the world (girls)" och "If I were a boy". I låten "Formation" tar hon ställning mot polisvåldet mot den svarta befolkningen i USA.

Beyoncé sjunger om makt, ras, sex, kön, kropp, pengar och gränser. Hon kritiserar skönhetshetsen och är samtidigt känd för att skaka rumpa i tajta kläder. År 2001 utnämndes hon till årets låtskrivare och blev den första svarta kvinnan som fick den titeln.

I en intervju har hon sagt:

"Vi måste lära våra pojkar jämlikhet och respekt, så att de växer upp och ser könsens jämställdhet bli en naturlig del av livet. Och vi måste lära våra flickor att de kan nå så långt som det bara går."

Beyoncé har placerats på fjärde plats bland de 100 mäktigaste och mest inflytelserika personerna i världen.

Hon har fortsatt att värdesätta kvinnogemenskap. "Jag har rest runt världen och jag älskar min man, men inget går upp emot samtalet med en kvinna som förstår en", har hon sagt.

Hon är mamma till döttrarna Blue Ivy och Rumi samt sonen Sir.

Calamity Jane

(1852 – 1903)

Prickskytt och sjuksköterska och mamma. Jane var en känd kvinna i Vilda västern. Hon växte upp i en bondefamilj och när föräldrarna dog fick hon som 15-åring ansvaret för sina fem yngre syskon. Hon försörjde dem bl a genom att arbeta som sjuksköterska. Periodvis levde hon som en man, klädde sig i manskläder och arbetade som kofösare och spanare i armén.

Hennes livs stora kärlek var Vilde Bill Hickok. Tillsammans vann de skyttetävlingar, körde diligens och jagade indianer. Det sägs att Bill gav henne namnet Calamity (katastrof) sedan hon räddat honom en gång. Hon fick en dotter som adopterades bort, men under hela sitt liv skrev Jane brev till henne. Breven fick dottern först efter sin mammas död.

Jane skrev:

"Tur att du inte vet hur din mor måste leva härute i dessa hårda tider. Jag sköter mig själv men glöm inte att om det finns något som folk avskyr, så är det en kvinna som sköter sig själv."

Elise Ottesen-Jensen

(1886 – 1973)

Ottar, som hon kallades, föddes i Norge som dotter till en präst.

Hon flyttade till Stockholm 1919.

Hon arbetade för sexualupplysning i en tid då det var förbjudet att informera om preventivmedel och hon reste runt i Sverige med pessar och broschyrer i en brun resväska av papp. Hon provade ut pessar på fattiga kvinnor och lärde dem hur de skulle skydda sig mot graviditet. Detta var olagligt och hon var nära att hamna i fängelse flera gånger.

Ottar startade också RFSU, Riksförbundet för sexuell upplysning.

Hon kämpade inte bara för att göra preventivmedel tillåtna, utan också för fri abort och för homosexuellas rättigheter.

Ottars motto var:

”Jag drömmer om den dag då alla barn som föds är välkomna, alla män och kvinnor jämlika och sexualiteten ett uttryck för innerlighet, njutning och ömhet.”

Ottar fick själv en son som dog efter två dagar. Det var under första världskrigets svältår.

Emma Watson

Född 1990

Emma Watson, mest känd som Hermione i Harry Potter-filmerna, är en brittisk skådespelare. 2014 blev hon ambassadör för FN och startade projektet HeForShe, där hon uppmanar män att stå upp för kvinnors rättigheter. Hon har även startat en feministisk bokklubb, Our Shared Shelf, på nätet, med målet att dela feministiska idéer och få igång samtal.

***”Förr var jag rädd för ord som ’feminist’,
’patriarkat’ och ’imperialist’. Men det är
jag inte längre.”***

I samband med premiären på ”Skönheten och odjuret”, där Emma spelar Belle, blev hon fotograferad i en ur-ringad klänning. Det ledde till mycket kritik och näthat, och Emma anklagades för att vara en dålig feminist.

Hon svarade:

- Feminism handlar om frihet. Det handlar om frigörelse. Det handlar om jämställdhet. Jag vet verkligen inte vad mina bröst har med det att göra.

***”Feminism är inte en käpp
att slå andra kvinnor med.”***

Fadime

(1975 – 2002)

Fadime Sahindal föddes i den kurdiska delen av Turkiet 1975. När hon var sju år kom hon till Sverige med sin mamma och sina syskon och återförenades med sin pappa, som redan bodde här.

Fadime växte upp i Uppsala. Hon hamnade i konflikt med vissa i släkten som tyckte att hennes sätt att leva drog skam över dem.

I januari 2002 blev hon ihjälskjuten av sin egen pappa.

Det var ett hedersmord.

Fadime hade vägrat att låta sig giftas bort med en kusin i Turkiet.

Hon ville själv bestämma över sitt liv, utbilda sig, träffa svenska vänner och själv välja man. Hon blev misshandlad och hotad av sin bror och sin far, men hon stod på sig. Hon polisanmälde misshandeln, och hon gick ut i TV och berättade sin historia. Att synas i media skulle ge henne skydd, trodde hon.

Hon flyttade till Östersund för att plugga till socionom och kunna hjälpa andra flickor med samma problem, men hon längtade efter systrarna och mamman. Det var för att i hemlighet träffa dem som hon kom till Uppsala den där januarikvällen 2002.

”Jag har fått ge upp hela min bakgrund och börja om från början med att bygga upp mig själv, min identitet. Trots att jag fått betala ett så högt pris ångrar jag inte att jag tog mitt beslut att ta min frihet och gå.”

Florence Nightingale

(1820 – 1910)

”Damen med lampan” brukar hon kallas, Florence Nightingale, brittisk sjuksköterska som gjorde viktiga insatser under Krimkriget på 1850-talet. Hon lyckades sänka dödligheten vid militärsjukhusen genom att förbättra hygien och kosten.

Hon brukar räknas som en av grundarna av det moderna sjuksköterskeyrket och startade en skola för sjuksköterskor i London. Florence kom från en rik familj. Föräldrarna – särskilt mamma – blev bestörta när hon ville utbilda sig inom sjukvård istället för att gifta sig och bli hustru och mor. Vid den här tiden kopplades sjuksköterskor ihop med lortighet, alkoholism och prostitution. Men Florence var envis. Redan som barn hade hon drömt om att få göra en insats för fattiga och sjuka. Hon tackade nej till flera frierier – hon kunde inte tänka sig att bli en dockhustru, det såg hon som ett fängelse – och utbildade sig i sjukvård trots föräldrarnas nej.

Hennes tanke om sjukvård var att alla skulle vinna på att de fattigaste fick det bättre. Individens hälsa är samhällets hälsa, ansåg hon.

Florence var också skicklig på att göra statistik och skapade det cirkeldiagram som vi fortfarande använder idag.

Hon var även en förkämpe för kvinnors rättigheter.

”Jag förklarar min framgång så här – jag kom aldrig med ursäkter eller acceperade ursäkter.”